

**RIKSDAGENS
BANKFULLMÄKTIGES BERÄTTELSE
FÖR ÅR 1971**

*

**TILL
RIKSDAGENS BANKUTSKOTT**

HELSINGFORS 1972

RIKSDAGENS
BANKFULLMÄKTIGES BERÄTTELSE
FÖR ÅR 1971

*

TILL
RIKSDAGENS BANKUTSKOTT

HELSINGFORS 1972

INNEHÅLL

	Sid.		Sid.
<i>Finlands Banks verksamhet</i>	3	Räntan på Finlands Banks depositionsbevis ..	18
Den ekonomiska utvecklingen under 1971	3	Räntan på statens depositioner	18
Finlands Banks penningpolitik	4	Aktieteckningar och -köp	19
De allmänna penningpolitiska åtgärderna ...	4	Tillstånd för Mortgage Bank of Finland Oy att	
Specialkreditarrangemang	5	uppta ett utländskt lån	19
Den allmänna utvecklingen av Finlands		Ökning av Mortgage Bank of Finland Oy:s	
Banks och penninginstitutens ställning ...	6	medel	19
Valutakurserna och bankens utländska förbin-		Räntan på penninginrättningarnas diskonterings-	
delser	7	och rediskonteringskrediter	20
Förhållandet till staten	11	Ändringar i Finlands Banks reglemente och	
Förhållandet till privata kunder	12	instruktion	21
Förhållandet till penninginrättningarna	12	Ändringar i bankens pensions- och familjepen-	
Sedelstocken	13	sionsstadgor	21
Sedelutgivningsrätten och dess användning	13	Justeringar av bankens avlöningsstat	21
Bokslutet	14	Justering av befattningshavarnas avlöning	23
<i>Av bankfullmäktige handlagda ärenden</i>	16	Befattningshavarnas semestergrunder	23
Revisionen	16	Uppförande av kontorsbyggnad i Uleåborg	23
Granskningen av lånerörelsen och valutahandeln	16	Utländsk agenturbank	24
Inventeringen och inspektionen av avdelnings-		Beviljade pensioner och understöd	24
kontoren	16	Direktionen	24
Längmanska och Rosenbergska fonderna	16	Kontrollanterna vid avdelningskontoren	24
Fonden för Finlands självständighets jubileums-		Bankfullmäktige	25
år 1967	17	Revisorerna	25

Finlands Banks verksamhet

Den ekonomiska utvecklingen under 1971

Under 1971 ledde minskningen i exportvolymen och de omfattande arbetsinställelserna under första halvåret till att ökningen i totalproduktionen stannade vid drygt 1 % och att arbetslöshetsprocenten vid slutet av året steg betydligt högre än ett år tidigare. På grund av det kraftiga kostnads- och pristrycket blev stegringen i prisnivån allt snabbare. Trots att importvolymen minskade, växte underskottet i handelsbalansen alltjämt och uppgick för hela året till 1 841 mk.

Hushållens disponibla realinkomst steg något mera än totalproduktionen. Försäljningsvolymen av större varaktiga konsumtionsvaror sjönk avsevärt till följd av de åtgärder som vidtogs för att begränsa importen av dessa. Nedgången var speciellt tydlig för personbilarnas del. Volymen av detaljhandels försäljning ökade något snabbare än hela den privata konsumtionen.

Ökningen i den privata investeringsverksamheten retarderades under första halvåret 1971, och för andra halvåret blev volymen mindre än ett år tidigare. För hela året blev de privata investeringarnas volym ungefär lika stor som för 1970. Investeringarna i bostadsbyggnader ökade endast litet trots att staten avsevärt höjde sitt bostadsanslag. Näringslivets byggnadsinvesteringar uppvisade en nedgång, vilket var helt i överensstämmelse med den allmänna konjunkturutvecklingen. Industrins, handels och samfärdselns investeringar i maskiner och apparater var alltjämt rätt livliga, vilket förklarades av att de utvidgningsprojekt som påbörjats under högkonjunkturen slutfördes. De offentliga investeringarna bibehöll i stort sett samma volym som under 1970. Det lyckades sålunda inte ännu under 1971 att i högre grad aktivera näringslivet med hjälp av den offentliga investeringsverksamheten.

På grund av den internationella recessionen, nedgången i östexporten och även strejken inom metallindustrin sjönk varuexportens vo-

lym med någon procent under redogörelseåret. Tack vare prisstegringarna steg varuexportens värde likväl med 2 %. Den svaga exportutvecklingen kom tydligast till synes inom metallindustrins och papperindustrins export, särskilt inom celluloexporten.

Varuimportens volym sjönk närmast till följd av att ökningen i industriproduktionen blev långsammare. Den kraftiga stegringen i importpriserna medförde dock en ökning i importvärdet med 6 %. Endast investeringsvarornas importvolym steg avsevärt, om man beaktar de rådande konjunkturerna. Råmaterialens och produktionsförnödenheternas importvärde sjönk. Den kraftiga ökningen i bränslenas och smörjmedlens importvärde och den mindre uppgången i konsumtionsvarornas importvolym berodde helt och hållet på att importpriserna steg. Omsättningsskattens tilläggsskatt påverkade tydligt importen av personbilar, vars värde sjönk med 14 %.

Varuimporten växte snabbare än varuexporten, så att underskottet i handelsbalansen blev 1 841 mmk. Då de övriga posterna i bytesbalansen ledde till ett överskott på 404 mmk, blev underskottet i den totala bytesbalansen 1 437 mmk. Trots underskottet i bytesbalansen fortsatte landets valutareserv att stiga och uppgick vid slutet av året till 2 433 mmk. Ökningen för hela året blev 806 mmk. Den orsakades till stor del av importen av långfristigt kapital; också kortfristigt kapital importerades mera än det exporterades.

Levnadskostnadsindexens årsmedeltal steg under 1969 och 1970 med mindre än 3 %, men under 1971 släpptes en del av det uppdamda kostnadsstrycket lös, så att levnadskostnadsindex steg med 6,5 % och partiprisindex med 5,1 %. Från december 1970 till december 1971 steg levnadskostnadsindex med 8,7 % och partiprisindex med 6,3 %. Kostnadsstrycket ökades genom att löneförhöjningarna under redogörelseåret betydligt översteg produktivitetsökningen och isynnerhet genom att importpriserna under det sista kvartalet steg.

Ett nytt kostnadstryck uppkom vidare genom den tilläggsskatt på 15 %, som utöver omsättningsskatten i juni pålades vissa produkter, och genom den importtjänningsskatt på 1.2—5 %, som likaså trädde i kraft i juni. Finlands Bank höjde i maj den allmänna räntenivån med en procentenhet.

Enbart de åtgärder som ingick i UKK-avtalet innebar en uppgång i avtalslönerna med 7 % under årets lopp. De överenskomna höjningarna blev dock inom flera branscher större, isynnerhet för de i februari—mars strejkande metallarbetarna. Trots att den egentliga löneglidningen på grund av det rådande konjunkturläget blev rätt liten, steg den genomsnittliga förtjänstnivåindexen för samtliga löntagare med 12.5 %. Lönesumman växte med 12 %.

Utöver prisförhöjningarna på lantbruksprodukter erhöll lantbruket i november ytterligare arealtillägg på 20 mmk, varigenom eftersläpningen i förhållande till den övriga inkomstutvecklingen under UKK-avtalsperioden skulle kompenseras. Någon ny prislägg för lantbruket fick inte ännu till stånd.

Finlands Banks penningpolitik

De allmänna penningpolitiska åtgärderna

År 1971 innebar för Finlands Banks penningpolitik ett brytningsår, varvid man steg för steg övergick från konjunkturdämpande åtgärder till en politik som stödde totalefterfrågan och sysselsättningen. De aktiverande åtgärderna inföll under senare halvåret och syftade framför allt till att förbättra förutsättningarna för produktionen och sysselsättningen under 1972. Genom att underskottet i bytesbalansen alltjämt höll sig på en hög nivå och kostnads- och pristrycket blev allt kraftigare, begränsades emellertid möjligheterna för aktivitetsstimulerande penningpolitiska åtgärder. Lättnaden på den internationella kapitalmarknaden öppnade möjligheter för en ökning av den långfristiga importen av utländskt kapital mot slutet av året. Denna kapitalimport syftade till att stärka valutareserven och befästa grunderna för en konjunkturstödjande penningpolitik.

Kvoterna för affärsbankernas centralbankskrediter bibehölls under januari—september på den nivå, till vilken de höjts i december 1970. I enlighet härmed låg kvoterna 10 % över den

s.k. grundnivån i september 1969 och uppgick till sammanlagt 898 mmk. Behovet av centralbankskredit sjönk under den ifrågavarande perioden säsongmässigt, och att kvoternas nivå bibehölls oförändrad innebar därför, att kvoterna i relation till behovet av centralbankskredit steg.

Direktionen hade vid ingången av 1971 igen fått fullmakter att uppbära en tilläggsränta om högst 4 % på affärsbankernas centralbanks-skuld. De bestämmelser om tilläggsräntan som trädde i kraft vid årets början avvek från de tidigare såtillvida, att en höjning av räntan enligt de nya bestämmelserna inte sker enligt en glidande skala utan verkställs med vissa intervaller. Vid ingången av mars övergick man till att fastställa tilläggsräntan för en dag i sänder. Tidigare hade tilläggsräntan beräknats på basen av månadsmedeltalet av affärsbankernas centralbanks-skuld. Avsikten med reformerna var närmast att förenkla beräkningen av medelräntan och effektivisera bestämmelserna om överskridande av kvoterna. Överskridandena av kvoterna blev liksom de debiterade tilläggsräntorna små under året.

Det alltjämt stora underskottet i bytesbalansen ansågs äventyra möjligheterna att stöda den inhemska efterfrågan och sysselsättningen under den period med långsammare tillväxt, som var att vänta. Närmast just för att stärka betalningsbalansen beslöt man i maj att verkställa en allmän höjning av räntefoten med en procentenhet. Räntehöjningen trädde till väsentliga delar i kraft den 1 juni. Enligt Finlands Banks direktiv debiterade penninginrättningarna dock den högre räntan på nya och omsatta krediter redan fr.o.m. den 24 maj. Finlands Banks ränta på affärsbankernas centralbankskredit höjdes den 1 juni från 7 % till 8½ % (se s. 20—21).

I samband med den allmänna höjningen av räntefoten fattades i maj beslut om begränsning av bankernas konsumtionskredit. I enlighet härmed skulle bankerna skära ned beloppet av personkrediter, fränsett fastighets- och bostadsaktiekrediter och studielån sålunda, att beloppet av dessa krediter i respektive penninginrättning vid utgången av september skulle ligga minst 5 % och vid utgången av december minst 15 % lägre än vid utgången av december 1970. Syftet med denna begränsning var att hålla tillbaka ökningen i importen av varaktiga konsumtionsnyttigheter, vilken bidragit till försvagningen av bytesbalansen.

I samband med förhandlingarna om den allmänna räntehöjningen diskuterades även en justering av den räntedifferentiering som penning- och kreditinrättningarna tillämpat. I diskussionerna stannade man för den allmänna linjen, att framför allt krediter som främjar antingen importen av konsumtionsvaror eller konsumtionen skulle höra till den högsta räntekategorin och krediter som främjar exporten eller den importersättande produktionen till den lägsta. Den justerade räntedifferentieringen skulle enligt överenskommelse endast tillämpas på nya och omsatta krediter. Varje penning- och kreditinrättning eller penning- och kreditinrättningsgrupp skulle själv få avgöra hur den allmänna rekommendationen i detalj skulle tillämpas. Affärsbankerna hade redan tidigare i stor utsträckning följt en sådan räntedifferentiering, som nu rekommenderades av Finlands Bank.

Finlands Bank upphävde i samband med vårens räntepolitiska beslut den tidigare gällande bestämmelsen om en övre gräns för affärsbankernas genomsnittliga utlåningsränta. En dylik begränsning för medelräntan kunde visa sig utgöra ett hinder då man ville förverkliga en effektiviserad räntedifferentiering, eftersom utlåningens struktur i de olika penninginrättningarna är så olika, medan inlåningsräntorna däremot är enhetliga. Finlands Bank följer dock alltjämt noggrant med utvecklingen av de olika penninginrättningarnas genomsnittliga utlåningsränta, vilket sker med hjälp av regelbundna rapporter från penninginrättningarna.

För att komplettera sina åtgärder i syfte att stabilisera betalningsbalansen beslöt Finlands Bank vid slutet av juni att höja sin finansieringsandel av de inhemska leveranskrediterna från tidigare 20 % till 30 %. Samtidigt förenklades det tekniska förfarandet vid beviljandet av krediterna. På motsvarande sätt förenklades även beviljandet av nyexportkrediter, ett arrangemang som senare redogörs för mera i detalj.

Under hösten ansågs det lämpligt att effektivisera de åtgärder som stöder totalefterfrågan. Statsrådet hade i enlighet med det år 1969 ingångna avtalet vid slutet av augusti beslutat frigöra de konjunkturreserveringar på 330 mmk, som influtit till Finlands Bank i form av konjunkturdepositioner och investeringsdepositioner. Om denna åtgärd hade preliminärt meddelats redan i maj. En del av medlen skulle få

lyftas redan under slutet av 1971, men största delen först under 1972.

Som en komplettering och ett stöd till den effekt frigivningen av konjunktur- och investeringsdepositionerna hade på möjligheterna till investeringsfinansiering höjdes kvoten för affärsbankernas centralbankskredit vid ingången av oktober till sammanlagt 1 224 mmk eller 50 % över den s.k. grundnivån. Samtidigt fick begränsningarna för personkrediterna alltjämt vara i kraft, för att ökningen av finansieringsmöjligheterna inte skulle söka sig utlopp i en tillväxt av konsumtionskrediterna utan uttryckligen förbättra förutsättningarna för investeringsfinansiering.

I december fattades beslut om en allmän sänkning av räntefoten med 3/4 procentenhet vid ingången av 1972. Sänkningen gällde dock inte import- och konsumtionskrediterna, vilket innebar att räntedifferentieringen för dessa ytterligare skärptes. Genom räntesänkningen ville man bidra till att stödja den ekonomiska utvecklingen under 1972. Samtidigt ville man lindra det uppdamda kostnads- och pristrycket och göra det lättare att nå en lösning i de inkomstpolitiska förhandlingarna under våren 1972. Den förstärkta internationella likviditeten skapade för sin del grundförut-sättningar för den företagna räntesänkningen.

I december beslöt det att begränsningen av bankernas personkrediter för konsumtionsändamål skulle utsträckas till slutet av juni 1972. Begränsningen var densamma som vid utgången av 1971, dvs. personkrediternas nivå skulle ligga 15 % under nivån vid årsskiftet 1969/1970. Totalt sett hade bankerna redan vid slutet av september skurit ned sina konsumtionskrediter så mycket, att de närmade sig det uppställda målet. Syftet med att man förlängde begränsningen var att, sedan den s.k. punktskatten på varaktiga konsumtionsnyttigheter slopats vid utgången av 1971, dämpa den efterfrågan på dessa nyttigheter som stödde sig på kreditfinansiering.

Banken fortsatte under 1971 transaktionerna med depositionsbevis (se s. 18). Beloppet av depositionsbevisen steg under året från 203 mmk till 400 mmk.

Specialkreditarrangemang

Banken deltog under 1971 alltjämt i finansieringsarrangemanget med s.k. inhemska leveranskrediter. I samband med de åtgärder, som

på senvåren vidtogs för att åstadkomma jämvikt i betalningsbalansen, effektiverades detta finansieringsarrangemang vid slutet av juni. Finlands Banks andel av den kreditfinansierade andelen av leveransernas köpeskilling höjdes från 20 till 30 %. Samtidigt förenklades det tekniska förfarandet vid beviljandet av krediterna så, att de praktiska åtgärderna i samband med krediterna överläts åt de enskilda finansierande bankerna. Den nedre gränsen för totalvärdet av de varuleveranser som kunde godkännas för finansieringsarrangemanget bibehölls alltså vid 0.5 mmk.

Totalvärdet av de varuleveranser, för vilka kreditreserveringar beviljats inom ramen för leveranskreditsystemet, steg under året från 1 608 mmk till 1 888 mmk. Finlands Banks kreditreserveringar uppgick vid slutet av året till 411 mmk och de övriga finansieringsbankernas till 1 059 mmk. Kreditreserveringarna gällde 51 olika leverantörer och fördelade sig på 103 beställare. Det utnyttjade beloppet av de krediter Finlands Bank beviljat inom ramen för arrangemanget uppgick vid slutet av året till 174 mmk.

Av krediter tillhörande det tidigare, år 1963 påbörjade arrangemanget med medellånga leveranskrediter till metallindustrin fanns det vid slutet av året utestående endast 1 mmk.

Arrangemanget med s.k. nyexportkrediter fortsattes under 1971. Också i detta fall gavs de finansierande bankerna i juni i uppgift att huvudsakligen bevilja dessa krediter. Detta skedde enligt närmare bestämda kriterier så, att krediter, som uppfyllde vissa uppställda villkor, finansierades av Finlands Bank till sitt fulla belopp. Som maximistorlek för krediterna fastställdes 1 mmk per företag. Större krediter överfördes före utgången av året till respektive affärsbanker. Det utnyttjade beloppet av dessa krediter sjönk under året från 66 mmk till 37 mmk, vilket framför allt berodde just på att en övre gräns uppställts för de enskilda företagens krediter. Nyexportkreditkunderna bestod vid slutet av 1971 av allt som allt 185 företag.

Den allmänna utvecklingen av Finlands Banks och penninginstitutens ställning

Den viktigaste av de faktorer som ökade utbudet av centralbankspengar var ökningen i Finlands Banks utländska nettofordran. Bankens guld- och valutareserv steg under redo-

görelseåret med 555 mmk, varav tilldelningen av särskilda dragningsrätter vid årets början representerade 86 mmk. Om man beaktar det tilldelade beloppet av särskilda dragningsrätter och övriga utländska fordringar och skulder, som inte räknas till guld- och valutareserven, blev ökningen i de utländska nettotillgodohavandena 504 mmk. Utbudet av centralbankspengar steg även genom att Finlands Banks krediter till den privata sektorn ökade med 57 mmk. Från statens exportavgiftskonto lyftes sammanlagt 103 mmk. Vid slutet av året hade allt som allt 70 mmk lyfts av den privata sektorns konjunktur- och investeringsdepositioner. Då depositioner emellertid gjorts ännu under början av redogörelseåret, blev den utbudsökande nettoeffekten av beslutet att frige depositionerna, för hela året endast 17 mmk. Minskande på utbudet av centralbankspengar verkade försäljningen av depositionsbevis och konjunkturskatten. Beloppet av depositionsbevisen steg under året med 197 mmk till 400 mmk. Konjunkturskattemedel inflöt på statens konto till ett belopp av 114 mmk. Den utelöpande sedelstocken växte under redogörelseåret med 135 mmk. Penninginstitutens nettoställning i förhållande till Finlands Bank höll sig under hela året så gott som oförändrad. Bankernas nettoskuld till Finlands Bank belöpte sig vid början av året till 833 mmk och vid slutet av året till 837 mmk. Det sammanlagda beloppet av de av bankerna diskonterade och rediskonterade växlarna steg med 13 mmk. Då penninginstitutens nettoskuld beräknats, har man även beaktat återbetalningen vid början av året av den återstående skulden på indexutjämningskontona och uppgången i bankernas tillgodohavanden på checkräkning. Dessutom gjorde Finlands Bank under året en del obligationstransaktioner på terminsvillkor med penninginstitutet.

Den kraftiga ökningen i depositionsbankernas inlåning fortfor ännu under redogörelseåret. Ökningen för hela året blev 2 461 mmk eller 13.8 % mot 2 201 mmk eller 14.1 % ett år tidigare. Det med hänsyn till konjunkturläget rikliga depositionsinflödet möjliggjordes av importen av utländskt kapital, som under 1971 blev ovanligt stor. Depositionstillväxten inföll till största delen under senare halvåret, då närmare fyra femtedelar av ökningen i inlåningen skedde. Vårens strejker och den tillfälliga ökningen i inköpen av varaktiga konsumtionsvaror innan omsättningsskattens till-

läggsskatt trädde i kraft i juni hade vardera en kontraktiv verkan på tidsdepositionernas utveckling under början av året. Højningen av räntefoten med en procentenhet vid början av juni bidrog jämte tilläggsskatten till att tidsdepositionerna steg så kraftigt mot slutet av året eller betydligt snabbare än ett år tidigare. De tidsbundna depositionsandelarna synes ha stabiliserat sig vid omkring en tredjedel av samtliga tidsdepositioner trots att den inflatoriska utvecklingen tilltog i styrka under redogörelseåret. Vid utgången av 1971 representerade 24 månaders depositionerna ungefär 72 % av samtliga tidsbundna depositioner, vilket är knappa fyra procentenheter mera än ett år tidigare. En bidragande faktor till att de långfristiga depositionskontona ökade så kraftigt var, att statens försäljning av obligationer för allmänheten minskade något. Avistadepositionerna växte under 1971 betydligt snabbare än ett år tidigare. Ökningen för hela året blev 376 mmk eller 17.8 %. Beloppet av avistadepositionerna uppgick vid slutet av redogörelseåret till 2 487 mmk, medan det ännu vid slutet av 1967 hade varit endast 1 174 mmk. Detta innebär en dryg fördubbling av avistadepositionerna under loppet av fyra år. Av uppgången i avistadepositionerna under 1971 skedde omkring 360 mmk eller nästan hela årets ökning under november—december.

Depositionsbankernas utlåning till allmänheten steg under redogörelseåret med 2 418 mmk eller 14.3 %. Motsvarande uppgång ett år tidigare hade varit 2 288 mmk eller 15.6 %. Lånens andel av utlåningsökningen var 83 %, vilket var fem procentenheter mindre än föregående år. Dessutom ökade Postbankens kortfristiga placeringar med 180 mmk och affärsbankernas inhemska krediter i utländskt mynt med 87 mmk. Utvecklingen av utlåningen inom året följde inlåningens utveckling, vilket förklarades av att bankerna under första halvåret måste begränsa sin kreditgivning till följd av den svaga inlåningsutvecklingen. Slutförandet av de under högkonjunkturen påbörjade investeringarna upprätthöll ännu under redogörelseåret en livlig kreditefterfrågan, vilket bl. a. bevisas av den kraftiga tillväxten i industrins kreditbestånd. Att kreditefterfrågan var så livlig berodde även på att kostnadsnivåns stegring blev snabbare, vilket ökade företagets behov av driftskapital.

Depositionsbankernas inlåning överskred följaktligen utlåningen med endast 43 mmk. Det

förekom emellertid tydliga skillnader mellan de olika penninginrättningsgrupperna i detta avseende. I sparbankerna och Postbanken växte inlåningen mera än utlåningen; i de förra blev skillnaden 171 mmk och i de senare 93 mmk. Däremot var utlåningen i affärsbankerna 207 mmk större än inlåningen och i andelsbankerna 15 mmk.

Beräknad enligt slutsiffrorna för de olika månaderna blev affärsbankernas diskonterings- och rediskonterings-skuld i genomsnitt 240 mmk större än för föregående år, trots att ökningen för hela 1971 var endast 13 mmk. I januari erlade affärsbankerna återstående 3 mmk av indexutjämningskulden till Finlands Bank. Affärsbankernas utländska fordringar steg med 190 mmk och de utländska skulderna med 154 mmk. Deras utländska nettoskuld sjönk alltså med 36 mmk. Placeringarna i obligationer ökade med 139 mmk och i aktier och bankfastigheter med 222 mmk.

Valutakurserna och bankens utländska förbindelser

Den balansrubning som den tillämpade stela valutakurspolitiken åstadkom i det internationella betalningssystemet accentuerades ånyo under årets första månader. Orsaken härtill var, att de ledande industriländerna inte i tillräcklig grad lyckades anpassa sin räntepolitik efter de krav som de växande internationella kapitalrörelserna ställde och att inte heller något avtal kunde nås om andra medel att minska de skadliga verkningarna av dessa kapitalrörelser. Oron på den internationella valutamarknaden nådde i början av maj sådana proportioner, att Förbundsrepubliken Tyskland och Nederländerna den 10 maj upphörde att iakttä variationsmarginaler för valutakurserna, som avtalet om Internationella Valutafonden förutsatte. Under föregående veckoskifte hade den schweiziska francen revalverats med 7.07 % och den österrikiska schillingen med 5.05 %. Finlands Bank hade redan den 5 maj upphört att notera kurserna för Europeiska ekonomiska gemenskapens valutor och för den schweiziska francen och den österrikiska schillingen. Då banken åter den 10 maj noterade dessa valutor, höll man sig inte längre till gränsvärdena för D-markens och den holländska florinens markkurser.

Förenta staternas underskott i betalningsbalansen steg ännu snabbare än under tidigare år och landets guldreserv närmade sig den kritiska gränsen 10 mrd dollar för att slutligen underskrida denna. Landets regering ansåg det därför den 15 augusti rådligt att slopa dollarns konvertibilitet gentemot guldet. Följden härav blev åter, att nästan alla av Internationella Valutafondens ledande medlemsländer, sedan valutamarknaden varit stängd i en veckas tid, upphörde att hålla sina valutakurser inom de fastställda variationsmarginalerna. För att de övriga medlemsländerna skulle kunna notera

några kurser för dessa länders valutor, måste även de förfara på samma sätt. Finland och de övriga nordiska länderna följde Englands exempel och slutade att upprätthålla den nedre variationsmarginalen för dollarkursen. Dollar-noteringen underskred därför denna — i Finland dock mindre än i de flesta andra europeiska länder. Den nedgång i markens genomsnittliga internationella värde, som under senare delen av året följde härav, illustreras i följande sammanställning, där man experimenterat med olika vägningstal.

Förändringar i valutornas köpkurser sedan början av maj 1971

Köpkurs	Procentuell förändring i köpkursen sedan början av maj 1971 ¹										
	3. 5. 1971	29. 12. 1971	1. 6.	1. 7.	2. 8.	1. 9.	1. 10.	1. 11.	1. 12.	17. 12.	29. 12.
New York	4.164	4.134	+0.4	+0.1	-0.1	-0.5	-0.5	-0.5	-0.5	-0.7	-0.7
London	10.072	10.530	+0.4	+0.2	-0.15	+1.0	+2.2	+2.5	+2.5	+3.8	+4.5
Stockholm	80.62	84.15	+0.4	+0.2	0	+1.1	+2.3	+2.3	+3.8	+4.8	+4.4
Oslo	58.33	60.80	+0.7	+0.6	+0.3	+2.9	+3.2	+3.3	+3.5	+4.8	+4.2
Köpenhamn	55.50	58.05	+0.5	+0.2	-0.1	+1.5	+2.3	+2.6	+3.2	+4.0	+4.6
Frankfurt a.M.	114.65	125.50	+2.7	+4.0	+4.9	+6.3	+8.6	+8.1	+9.0	+10.5	+9.5
Amsterdam	115.72	125.85	+1.4	+1.0	+1.1	+3.8	+5.9	+6.6	+7.8	+8.9	+8.8
Zürich ²	96.82	105.10	+5.2	+5.1	+5.1	+6.9	+7.7	+6.6	+7.7	+9.6	+8.6
Paris ³	75.49	78.95	+0.1	+0.1	-0.1	-0.5	-0.6	-0.7	-0.5	-0.5	+4.7
Moskva	4.653	4.932	0	0	0	0	0	0	0	0	+6.0

Genomsnittlig vägd procentuell förändring i valutakurserna

Vägd med valutafaktureringsandelarna	0.80	0.81	0.76	1.48	2.33	2.32	2.77	3.48	4.27
Vägd med utrikeshandelsandelarna	0.95	1.03	1.04	2.07	3.16	3.12	3.73	4.65	5.65
Vägd med importandelarna	1.06	1.19	1.23	2.27	3.36	3.31	3.95	4.89	5.83
Vägd med exportandelarna	0.83	0.85	0.81	1.84	2.86	2.89	3.46	4.35	5.51

¹ En positiv förändringsprocent innebär en nedgång och en negativ förändringsprocent en uppgång i markens värde i förhållande till respektive valuta.

² Revalveringen av den schweiziska francen 9.5.1971 har tagits med i beräkningen.

³ Den kommersiella kursen.

För att valutakurserna trots den osäkerhet, som glidningen i de internationella noteringarna orsakade, skulle kunna beräknas på det sätt som förutsätts i § 12 i lagen om valutahandel, fastställde Finlands Bank fr.o.m. den 23 augusti officiella säljkurser endast för US-dollar, clearingdollarn och rubeln, medan de övriga noteringarna var inofficiella.

Internationella Valutafonden skred genast till verket för att åstadkomma stabilitet på valutamarknaden och uppmanade medlemsländerna att vidta åtgärder för att man skulle kunna skapa en tillfredsställande struktur för valutakurserna och bestämma nya variationsmarginaler. Sedan Fondens ledande medlemsländer eller den s.k. tiostatsgruppen för egen

del nått samförstånd om det inbördes förhållandet mellan sina valutakurser och det tillåtna svängrummet för kurserna, bad Fonden den 18 december de övriga medlemsländerna att omedelbart meddela, om de ville bibehålla de forna grundvärdena för sina valutor, justera dessa eller övergå till en interimistisk s.k. centralkurs. Samtidigt skulle länderna uppge, om de ville hålla fast vid de tidigare variationsmarginalerna för valutorna, dvs. 1 %, eller utvidga dessa till den nya maximivvikelsen, som skulle vara 2¼ % på vardera sidan om de från grundvärdena eller centralkurserna härledda kurserna.

I likhet med majoriteten av OECD-länderna valde Finland och de övriga nordiska länderna

alternativet med en temporär centralkurs. Den temporära centralkursen för marken, som togs i bruk av Finlands Bank den 20 december, bestämdes i förhållande till US-dollar och blev 4 mark och 10 penni per dollar. Samtidigt beslöts, att de dagliga kurserna för dollarn skulle få avvika från den temporära centralkursen med högst 2¼ % och att variationsmarginalerna för de övriga valutorna följaktligen skulle bli ±4½ %.

Nyckeln till denna lösning var den amerikanska regeringens löfte att på vissa villkor för

kongressen föreslå en höjning av guldets dollarpris från 35 till 38 dollar per uns, vilket innebär en devalvering av dollarn med 7.9 %. Det av Finland antagna alternativet med en interimistisk centralkurs var i själva verket nödvändigt, då Internationella Valutafondens övriga medlemsländer än Förenta staterna inte just kunde antas fastslå sin ståndpunkt till valutornas grundvärden, förrän den amerikanska kongressen fattat beslut om dollarns grundvärde. Detta väntas ske under vårens lopp 1972.

		31. 12. 1970 mk	31. 12. 1971 mk
New York	1 US \$	4.176	4.152
Montreal	1 C \$	4.135	4.148
London	1 £	9.995	10.605
Stockholm	100 Skr	80.90	85.40
Oslo	100 Nkr	58.55	61.95
Köpenhamn	100 Dkr	55.78	58.80
Frankfurt a.M.	100 DM	114.60	127.15
Amsterdam	100 Hfl	116.12	127.85
Bryssel	100 FB	8.405	9.270
Zürich	100 Sfr	96.90	106.00
Paris	100 FF	75.65	79.70 ¹
			79.50 ²
Rom	100 Lit	—,6700	—,6995
Wien	100 ÖS	16.18	17.55
Lissabon	100 Esc	14.64	15.35
Reykjavik	100 Ikr	4.76	4.77
Madrid	100 Ptas	6.03	6.32
Moskva, clearing	1 Rub.	4.6799	4.960
Clearing-\$	1 Cl. \$	4.212	4.152

Sammanställningen ovan visar Finlands Banks officiella säljkurser vid slutet av 1970 och 1971. Clearingvalutorna vid bilaterala avtal, som Finland vid utgången av redogörelseåret hade med Bulgarien, Rumänien, Sovjetunionen, Tyska Demokratiska Republiken och Ungern, var alltså rubel och clearingdollar. Rubelns kurs steg den 24 december med 5.99 %, sedan Sovjetunionen sänkt dollarns rubelkurs från 90 kopek till 82.9 kopek. För att avlägsna den skillnad mellan dollarkursen och kursen för clearingdollarn som uppkommit genom glidningen i dollarkursen, upphörde Finlands Bank den 20 december att notera en särskild kurs för clearingdollarn. Vid försäljning och köp av clearingdollar tillämpade man därefter kurserna för US-dollar. Transaktionerna

mellan Kinesiska Folkrepubliken och Finland skedde under året via ett bilateralt clearingkonto i mark. I betalningsrörelsen med Polen och Tjeckoslovakien fortsatte man det i experimentensyfte inledda arrangemanget med konton i US-dollar.

Lagen om reglementering av valutan av den 4 december 1959 förlängdes på förslag av Finlands Bank genom en lag given den 30 december 1970 till slutet av år 1972. Samtidigt upphävdes § 2 i denna lag och § 23 i statsrådets beslut om reglementering av valutan av den 17 december 1959, då dessa lagrum ansågs stå i konflikt med vissa internationella avtal som Finland ingått. I maj 1971 ändrades den bestämmelse som utfärdats år 1970 om att priset på framför allt en del konsumtionsvaror inom vissa tullpositioner skulle erläggas eller deponeras före varans förtullning eller in-

¹ Kommersiell kurs. — ² Icke-kommersiell kurs.

sättande i lager så, att betalning eller deponeering inte längre skulle krävas före varans uppläggande på allmänt eller enskilt tullnederlag, insättande i frilager eller uppläggande i frihamn. Bestämmelsen om betalning av varan före förtullningen förblev alltjämt i kraft.

Kännetecknande för utvecklingen av Finlands utländska fordringar och skulder under redogörelseåret var en omfattande import av långfristigt kapital. Att behovet av kapitalimport steg berodde framför allt på den svaga inkomstbildningen inom företagssektorn, vilken den internationella konjunkturutvecklingen haft i sitt följande. Företagens behov av utländsk finansiering steg därför kraftigt. Kapitalimporten var till skillnad från föregående år i huvudsak långfristig, och Finlands Bank försökte med såväl denna import som andra åtgärder sörja för att bristen på finansieringskapital inte ytterligare skulle bromsa den ekonomiska aktiviteten. Långfristiga utländska lån lyftes till ett belopp av 2,8 mrd mk, medan amorteringarna uppgick till 0,9 mrd mk. Nettoimporten av utländska lån blev därigenom drygt dubbelt så stor som under 1970. Nettoimporten av obligationslån var tre gånger så stor som ett år tidigare. Sätillvida skedde det alltså en övergång till långfristigare kapitalimport, vilket blev möjligt genom lättningen på den internationella kapitalmarknaden. Om man även beaktar den ökning i den utländska skulden, som orsakades av valutakursjusteringarna, uppgick Finlands långfristiga utländska skuld vid slutet av 1971 till 7 950 mmk.

Nettobeloppet av de av exportörerna beviljade långfristiga utländska varukrediterna, vilka i främsta hand anslöt sig till exporten av metall- och verkstadsindustriprodukter, ökade under redogörelseåret uppskattningsvis med 225 mmk eller ungefär lika mycket som under 1970. Det totala beloppet av dessa krediter var vid utgången av 1971 enligt uppskattning 1 080 mmk.

Importen av investeringskapital överträffade under redogörelseåret 1969 års toppnotering. Totalbeloppet av de egentliga direkta investeringarna, vilka till över 50 % härstammade från Sverige, Förenta staterna och Sovjetunionen, steg till 95 mmk. Om man även beaktar nettoimporten av dotterbolagskrediter, blev importen av investeringskapital 106 mmk. Samtidigt investerade finländska företag 195 mmk brutto i utlandet. Härav bestod 135 mmk av länekapital, vilket till stor del upptogs på utländska kapitalmarknader.

Bankens guldreserv hade under 1970 sjunkit till följd av att höjningen av den s.k. guldtranchen, då Finlands kvot i Internationella Valutafonden höjdes, erlades ur bankens egen guldskassa. Banken beslöt därför i augusti 1971 med anledning av den rådande osäkerheten på valutamarknaden och tillväxten i valutareserven att växla 20 milj. dollar till guld. Banken köpte den 11 augusti guldbeloppet av Förenta staternas finansdepartement, och köpet höjde bankens guldreserv med 84 mmk. Beloppet av de särskilda dragningsrätterna steg vid ingången av året med 86 mmk, då banken mottog Finlands andel av den andra tilldelningen av särskilda dragningsrätter. Beloppet upptogs även under härför avsedd titel bland passiva. Bankens innehav av särskilda dragningsrätter växte dessutom under året lika mycket som räntorna på den s.k. superguldtranchen och på inköpta särskilda dragningsrätter steg. Vidare steg dragningsrätterna till följd av att Internationella Valutafonden köpte upp finska mark. Fondens markköp kommer i balansen till synes även som en minskning i guldtranchen och som en ökning i markandelen och i Internationella Valutafondens markkonton med 12 mmk.

Bankens utländska konton utvecklades under redogörelseåret på följande sätt:

Utländska konton mmk

	31. 12. 1970	31. 12. 1971	Förändring
Guld	121	205	+ 84
Särskilda dragningsrätter	98	197	+ 99
Guldtranchen i Internationella Valutafonden	280	268	— 12
Utländska valutor	1 344	1 950	+ 606
Utländska växlar	85	119	+ 34
Utländska obligationer	37	37	+ 0
Markandelen i Internationella Valutafonden ..	518	530	+ 12
<i>Aktiva</i>	2 483	3 306	+ 823

	31. 12. 1970	31. 12. 1971	Förändring
Utländska valutakonton	94	297	+ 203
Utländska markkonton	12	30	+ 18
Internationella Valutafondens markkonton ...	518	530	+ 12
Tilldelade särskilda dragningsrätter	88	174	+ 86
<i>Passiva</i>	712	1 031	+ 319
<i>Nettotillgodohavande i utlandet</i>	1 771	2 275	+ 504

Bankens utländska valutafordringar ökade med 606 mmk. Valutaskulderna växte för sin del med 221 mmk. Bankens guld- och valuta-reserv steg med ett nettobelopp av 555 mmk och uppgick vid årets slut till 2 293 mmk.

Trots den fortsatta stegringen i handelsbalansens underskott växte landets valuta-reserv tack vare den kraftiga ökningen i den utländska upplåningen med 806 mmk till 2 433 mmk.

Valutaställningen mmk

	Reserven 31. 12. 1970			Reserven 31. 12. 1971			Förändring		
	Finlands Bank	Övriga	Summa	Finlands Bank	Övriga	Summa	Finlands Bank	Övriga	Summa
Guld	121	—	121	205	—	205	+ 84	—	+ 84
Särskilda dragningsrätter	98	—	98	197	—	197	+ 99	—	+ 99
Guldtranchen i Internationella Valutafonden	280	—	280	268	—	268	— 12	—	— 12
Konvertibla valutor	1 302	— 103	1 199	1 920	143	2 063	+ 618	+ 246	+ 864
Bundna valutor ...	— 63	— 8	— 71	— 297	— 3	— 300	— 234	+ 5	— 229
Summa	1 738	— 111	1 627	2 293	140	2 433	+ 555	+ 251	+ 806

Förhållandet till staten

Utvecklingen av kontoförhållandet mellan banken och staten framgår av följande sammanställning.

Statens konton mmk

	31. 12. 1970	31. 12. 1971	Förändring
Checkräkning	2	2	+ 0
Exportavgiftskonto	118	15	— 103
Konjunkturskattemedel	—	114	+ 114
Kontot för statens konjunkturfond	—	9	+ 9
<i>Passiva</i>	120	140	+ 20

Exportavgiftskontot, vilket ingår bland "tidsbundna inhemska förbindelser", minskades under året genom att största delen av medlen på kontot utnyttjades. På kontot fanns vid årets utgång 15 mmk. Konjunkturskattemedel inflöt under årets lopp till ett värde av 114

mmk. Också dessa medel ingår bland "tidsbundna inhemska förbindelser".

Största delen av medlen inom statens konjunkturfond hade av Finlands Bank placerats i utländska tillgodohavanden. Dessa placeringar ingår inte i Finlands Banks balans. På kontot för konjunkturfonden bland Finlands Banks "tidsbundna inhemska förbindelser" fanns vid årets slut 9 mmk.

Utanför sammanställningen blir de till staten sålda depositionsbevisen och bankens innehav av statliga obligationer.

Förhållandet till privata kunder

Kontoförhållandet mellan Finlands Bank och privata kunder utvecklades på följande sätt:

Företagens konton			
mmk			
	31. 12. 1970	31. 12. 1971	Förändring
Växlar i mark	137	121	— 16
Checkräkningar	0	0	+ 0
Lån	146	219	+ 73
Övriga fordringar	100	15	— 85
<i>Aktiva</i>	383	355	— 28
Checkräkningar	2	3	+ 1
Övriga avistaförbindelser	1	5	+ 4
Tidsbundna inhemska förbindelser	311	367	+ 56
<i>Passiva</i>	314	375	+ 61
<i>Nettoutlåning till företag</i>	69	— 20	— 89

Växelkrediten i mark omfattar de av affärsbankerna förmedlade nyexportkrediterna. Det utnyttjade beloppet av dessa sjönk med 29 mmk till 37 mmk. Största delen av lånen bestod av lån som beviljats inom ramen för det år 1967 påbörjade arrangemanget med leveranskrediter. Beloppet av dessa krediter steg under året med 77 mmk till 174 mmk.

Beloppet av de nya investeringsdepositionerna under "tidsbundna inhemska förbindelser" ökade från 81 mmk till 98 mmk. Av de gamla investeringsdepositionerna fanns det vid årets utgång 10 mmk, och det sammanlagda beloppet av investeringsdepositionerna blev följaktligen 108 mmk. Konjunkturdepositionerna under samma titel inflöt ännu under januari—februari till ett värde av 27 mmk. Dessa de-

positioner började utnyttjas i oktober och 61 mmk av dem lyftes före årets utgång. Konjunkturdepositionerna uppgick vid årets utgång till 184 mmk. Dessutom innehöll de tidsbundna inhemska förbindelserna 2 mmk fartygsanskaffningsdepositioner.

Nettot av Finlands Banks hela kreditgivning till privata kunder sjönk med 89 mmk. Vid årets utgång hade företagen en nettofordran om 20 mmk på Finlands Bank.

Förhållandet till penninginrättningarna

Förhållandet mellan Finlands Bank och penninginrättningarna illustreras av nedanstående sammanställning.

Bankernas konton			
mmk			
	31. 12. 1970	31. 12. 1971	Förändring
Diskonterade växlar	827	848	+ 21
Rediskonterade växlar	9	1	— 8
Indexutjämningskonton	3	—	— 3
<i>Aktiva</i>	839	849	+ 10

	31. 12. 1970	31. 12. 1971	Förändring
Postbankens checkräkning	4	2	— 2
Privata penninginrättningars checkräkningar ..	1	9	+ 8
Mortgage Bank of Finland Oy	1	1	+ 0
<i>Passiva</i>	6	12	+ 6
<i>Bankernas nettoskuld</i>	833	837	+ 4

Beloppet av penninginrättningarnas diskonteringar steg under 1971 med 21 mmk. De rediskonterade växlarna minskade däremot från 9 mmk till 1 mmk. I januari erlade bankerna resterande 3 mmk av indexutjämningskulden, vilken uppkommit i samband med stabiliseringsavtalet. Indexutjämningskulden hade i balansen varit bokförd bland checkräkningarna.

På passivsidan ökade de privata penninginrättningarnas checkräkningar med 8 mmk, medan Postbankens checkräkning sjönk med 2 mmk.

Penninginrättningarnas nettoskuld till Finlands Bank steg med 4 mmk och uppgick vid årets slut till 837 mmk. Härvid har inte beaktats bankens innehav av olika penning- och kreditinrättningars obligationer och inte heller de depositionsbevis som dessa köpt av Finlands Bank.

Vid en granskning av penninginrättningarnas ställning bör man dessutom även beakta de ansvarsförbindelser, som inte ingår i sammanställningen och som uppkommit i samband med olika finansieringsarrangemang. Växlar, som Finlands Bank köpt men som penninginrättningarna bär ansvaret för, är t.ex. de redan nämnda nyexportkreditväxlarna och de till

1963 års leveranskreditsystem hörande växlarna liksom exportväxlarna i utländskt mynt. De sistnämnda står för huvudparten av balansposten "utländska växlar". Till ansvarssumman hör även de lån, som Finlands Bank inom ramen för 1967 års leveranskreditsystem beviljat mot respektive penninginrättnings garanti, och de på terminsvillkor köpta obligationerna.

Sedelstocken

Den utelöpande sedelstocken uppgick vid årets slut enligt balansen till 1 479 mmk. Dessutom ingår i balansposten "övriga avistaförbindelser" sedlar i den gamla myntenheten till ett värde av 10 mmk. Då dessa sedlar av gammal typ beaktas, blev beloppet av hela den utelöpande sedelstocken vid årets slut 1 489 mmk. Sedelstocken ökade under året med 135 mmk eller 10.0 %.

Sedelutgivningsrätten och dess användning

Sedelutgivningsrätten och dess användning framgår av följande sammanställning.

Sedelutgivningsbalansen			
mmk			
	31. 12. 1970	31. 12. 1971	Förändring
<i>Sedelutgivningsrätt</i>			
Ordinarie täckning	1 965	2 776	+ 811
Suppletär täckning	500	500	—
	2 465	3 276	+ 811
<i>Sedelutgivning</i>			
Utelöpande sedlar	1 344	1 479	+ 135
Vid anfordran betalbara förbindelser	126	358	+ 232
Innestående på checkkredit	0	1	+ 1
Sedelutgivningsreserv	995	1 438	+ 443
	2 465	3 276	+ 811

Den ordinarie sedeltäckningen, till vilken räknas guldet och bankens fordringar på utlandet, steg under året med 811 mmk till 2 776 mmk. Den sedelutgivningsrätt, som över-skrider den ordinarie täckningen, har enligt Finlands Banks reglemente sedan början av 1969 varit 500 mmk. Den utelöpande sedelstocken och bankens samtliga vid anfordran betalbara förbindelser ökade under året med

sammanlagt 368 mmk, och sedelutgivningsreserven växte sålunda med 443 mmk. Den uppgick vid slutet av året till 1 438 mmk.

Bokslutet

Som komplettering till redogörelsen för bankens ställning återges nedan bankens balansräkning.

Balansräkningen mmk

Aktiva	31. 12. 1970		31. 12. 1971		Passiva	31. 12. 1970		31. 12. 1971	
Guld	121	205	Utlopande sedlar	1 344	1 479				
Särskilda dragningsrätter ..	98	197	Valutakonton	94	297				
Guldtranchen i Internationella Valutafonden	280	268	Utländska markkonton ...	12	30				
Utländska valutor	1 344	1 950	Checkräkningar						
Utländska växlar	85	119	Staten	2	2				
Utländska obligationer ...	37	37	Postbanken	4	2				
<i>Guld och fordringar på utlandet .</i>	<i>1 965</i>	<i>2 776</i>	Privata banker	1	9				
Diskonterade växlar	827	848	Övriga	2	3				
Rediskonterade växlar ...	9	1	Övriga avistaförbindelser ..	11	15				
Checkräkningar	3	—	<i>Vid anfordran betalbara förbindelser .....</i>	<i>126</i>	<i>358</i>				
<i>Fordringar på inhemska banker .....</i>	<i>839</i>	<i>849</i>	Utländska	—	—				
Diskonterade inhemska växlar			Inhemska	633	905				
I utländskt mynt	—	—	<i>Tidsbundna förbindelser ..</i>	<i>633</i>	<i>905</i>				
I mark	137	121	<i>Internationella Valutafondens markkonton .....</i>	<i>518</i>	<i>530</i>				
Lån	146	219	<i>Tilldelade särskilda dragningsrätter .....</i>	<i>88</i>	<i>174</i>				
Övrig kreditgivning	283	340	<i>Värderegleringsräkningar ..</i>	<i>404</i>	<i>400</i>				
Inhemska obligationer ...	64	38	Grundfond	600	600				
Metallmynt	7	14	Reservfond	—	32				
Markandelen i Internationella Valutafonden	518	530	Odisponerade vinstmedel ..	—	—				
Övriga fordringar	100	15	Årets vinst	63	84				
Övriga tillgångar	689	597	<i>Eget kapital .....</i>	<i>663</i>	<i>716</i>				
Summa	3 776	4 562	Summa	3 776	4 562				

Bankens grundfond höjdes genom riksdagens beslut till 600 mmk vid slutet av år 1969. De synliga egna medlen exklusive vinsten utgjorde vid ingången av redogörelseåret enligt bokslutet 600 mmk och vid årets slut 32 mmk mera eller 632 mmk. Ökningen berodde på att

hälften av föregående års vinst vid början av året hade överförts till reservfonden. Utöver dessa medel äger banken förmögenhetsobjekt, som inte kommer till synes i balansen. Sådana är förutom de reserver, som uppkommit genom nedskrivningar, även huvudkontorets och av-

delningskontorens byggnader, sedeltryckeriet, vissa andra för bankens verksamhet nödvändiga fastigheter och olika aktier, främst aktiemajoriteten i Tervakoski Oy.

Bankens resultaträkning för redogörelseåret och närmast föregående år framgår av följande sammanställning.

Resultaträkningen mark

Intäkter	1970		1971	
Räntor på inhemska utlåning	56 160 789,43	81 927 773,37		
Räntor på konton i utlandet	40 088 038,36	53 683 697,18		
Räntor på obligationer	20 715 160,56	16 199 529,26		
Provisioner	3 476 844,38	3 690 416,08		
Agiovinst	1 285 186,71	2 262 870,75		
Övriga intäkter	3 828 540,23	4 524 808,63		
Summa	125 554 559,67	162 289 095,27		
Kostnader				
Löner och arvoden	11 462 886,64	13 112 006,70		
Pensioner, familjepensioner och understöd ...	1 876 246,98	2 169 765,05		
Socialskyddsavgifter	788 196,48	963 275,96		
Räntor på depositioner	27 770 194,34	40 541 286,25		
Räntor på utländska krediter	80 476,26	—		
Avskrivningar	10 922 974,50	12 612 303,90		
Sedelutverkning	6 038 191,—	5 404 822,79		
Övriga kostnader	3 209 617,56	3 724 261,83		
Räkenskapsårets vinst	63 405 775,91	83 761 372,79		
Summa	125 554 559,67	162 289 095,27		

Bankens totala intäkter var 37 mmk större än under 1970. Räntorna på inhemska utlåning steg med 26 mmk och räntorna på konton i utlandet med 14 mmk. Räntorna på obligationer minskade med 5 mmk. Bankens totala kostnader var 78 mmk eller 16 mmk större än föregående år. Räntorna på depositioner steg med 13 mmk. Några räntor på utländska krediter inflöt överhuvudtaget inte under 1971. Stegringen i löner och arvoden blev 2 mmk. Avskrivningarna ökade med 2 mmk. Kostnaderna för sedelutverkningen minskade däremot med 1 mmk.

Bankens vinst belöpte sig till 83 761 372,79 mark. I den ingående balansen för 1972 har hälften av vinsten, dvs. 41 880 686,39 mark, överförts till reservfonden. Den andra hälften har förts till kontot för odisponerade vinst-

medel och om dess användning beslutar riksdagen.

Bankfullmäktige föreslår, att

ifrågavarande belopp, 41 880 686,40 mark överförs till statsverket.

Med stöd av motiveringen i andra avdelningen av denna berättelse (se s. 18) föreslår bankfullmäktige vidare, att

Finlands Banks innehav av obligationer och med dem jämfällbara värdepapper överförs till fonden för Finlands självständighets jubileumsår 1967 till ett nominellt värde av 100 000 000 mark.

Av bankfullmäktige handlagda ärenden

Revisionen

De vid 1970 års riksdag utsedda revisorerna, riksdagsmannen Sylvi Siltanen, riksdagsmannen Yrjö Sinkkonen, ekonomen Erkki Kivimäki, vicehäradshövdingen Pekka Pesola och riksdagsmannen Erkki Hara, verkställde den 22—26 februari senaste år revision av bankens räkenskaper för år 1970. I enlighet med revisorernas utlåtande beviljade bankfullmäktige direktionen ansvarsfrihet för bankens förvaltning under 1970. Samtidigt beslöt bankfullmäktige att i enlighet med en skrivelse från revisorerna till bankfullmäktiges ordförande för bankutskottet föreslå, att utskottet skulle vidta åtgärder för att valet av Finlands Banks revisorer varje år skulle ske så snart som möjligt efter revisionen av Finlands Banks räkenskaper, vilken bör inledas under den första måndag som utgör en vardag efter den 15 februari.

Granskningen av lånerörelsen och valuta-handeln

Bankfullmäktige har under redogörelseåret i enlighet med sin instruktion granskat bankens lånerörelse och övriga placeringar ävensom valutahandeln vid följande tidpunkter: den 21 januari, den 19 mars, den 8 juni, den 19 augusti, den 13 oktober och den 17 december.

Inventeringen och inspektionen av avdelningskontoren

a) I huvudkontoret
Bankfullmäktige har i enlighet med § 6 i sin instruktion verkställt inventering av huvudkontorets kassor och kassavalv ävensom länehandlingar och säkerheter samt panter och depositioner. Inventeringen gav inte anledning till anmärkning.

b) I avdelningskontoren
Bankfullmäktige har övervakat, att avdelningskontorens handkassor och kassavalv en gång i månaden samt växlar, skuldsedlar och panter minst tre gånger under året har inventerats av kontorens kontrollanter.

Den i § 2 i bankens instruktion stadgade inspektionen har verkställts vid samtliga avdelningskontor.

Längmanska och Rosenbergska fonderna

Bankfullmäktige har godkänt räkenskaperna för 1970 för Längmanska och Rosenbergska fonderna och tillställt riksdagens bankutskott avskrifter av räkenskaperna.

Bankfullmäktige har godkänt redovisningarna för de understöd, som 1968 utdelats ur E. J. Längmans fond B i enlighet med av riksdagen den 6 maj 1969 fastställda föreskrifter.

Enligt ovan nämnda föreskrifter beslöt bankfullmäktige, sedan understöden varit lediganslagna, vid sitt möte den 20 april, att de 32 300 mark, som under redogörelseåret var disponibla för utdelning, fördelas bland de sökande i enlighet med ordinarie bankfullmäktiges förslag.

I juni 1969 hade bankfullmäktige med anledning av bankutskottets skrivelse nr 2 av den 11 april 1969 gett direktionen i uppdrag att låta utarbeta förslag till föreskrifter för utdelning av understöd ur E. J. Längmans underfonder 3, 4 och 5. Direktionen föreslog i en skrivelse av den 6 oktober, att man av de ifrågavarande underfonderna skulle bilda en s.k. företagarfond och att man för denna fond skulle fastställa föreskrifter för utdelning av understöd ur fonden enligt den plan som ingick som bilaga till en promemoria i skrivelsen.

Bankfullmäktige beslöt vid sitt möte den 13 oktober att för sin del godkänna förslaget till

föreskrifter med vissa justeringar och tillställde bankutskottet förslaget ävensom promemorian i saken och utlåtanden från länsstyrelserna i Uleåborgs och Lapplands län samt föreslog, att bankutskottet skulle förelägga föreskrifterna för riksdagen i och för godkännande.

Riksdagen fastställde föreskrifterna för E. J. Längmans företagarfond, vilka publicerades i författningssamlingen den 2 februari 1972 (108/72).

Fonden för Finlands självständighets jubileumsår 1967

Bankfullmäktige har godkänt 1970 års räkenskaper för fonden för Finlands självständighets jubileumsår 1967 (Sitra) och tillställt riksdagens bankutskott avskrifter av verksamhetsberättelsen, inventariet och balanserna.

Vid bankfullmäktiges möte den 19 augusti meddelade överombudsmannen för Sitra, att målet för Data—Sitra-projektet, vilket var att utbygga ett datornät för högskolornas behov med stöd av det anslag på 20 mmk som bankfullmäktige beviljat år 1969, skulle uppnås under redogörelseåret. Tack vare Data—Sitra-projektet har högskolorna höjt sig till nordisk nivå i fråga om användningen av datorer.

Den under 1970—1971 anskaffade utrustningen, Univac 1108-centraldatorn och de därtill via telefonnätet anslutna datorterminalerna, bildar en grundanläggning, vars utveckling förutsätter nya investeringar årligen.

Sedan Finlands Banks grundplåt blivit fullt utnyttjad vid slutet av redogörelseåret, är det motiverat att skrida till åtgärder för att överföra ansvaret för underhåll och utveckling av den anskaffade utrustningen till staten, som även i övrigt ansvarar för utvecklingen av högskoleväsendet. Det har vid förhandlingar mellan Finlands Bank och undervisningsministeriet konstaterats, att utrustningen kan överföras i statens ägo och förvaltning på för vardera parten tillfredsställande villkor.

Bankfullmäktige behandlade frågan ytterligare den 17 september, varvid direktionen meddelade resultatet av förhandlingarna. I enlighet härmed skulle datorutrustningen, vars anskaffning även godkänts av riksdagen, även sedan den övergått i statens ägo alltså tjänna utvecklingen av landets vetenskapliga och tekniska forskningsarbete. Finlands Bank och Sitra

skulle alltså ha möjlighet att utnyttja anläggningarna.

Vid sitt möte den 13 oktober antecknade bankfullmäktige följande ståndpunkt i frågan till protokollet:

”Bankfullmäktige har tagit del av direktionsens beslut att 1.1.1972 till staten donera den av Sitra förvaltade Univac 1108-datorn jämte tilläggsutrustning. Förhandlingar om donationen har förts med respektive statliga myndigheter. Donationen föranleder delvis brådsakande underhandlingar också med andra än de statliga myndigheterna om de avtal, som gäller kompletteringar till datorutrustningen, service, hyresutrymmen etc., och om överföringen av datorutrustningen. I statens budget för 1972 föreslås, att riksdagen måtte godkänna överföring av datorutrustningen till undervisningsministeriets förvaltning 1.1.1972 och att staten därefter skall ansvara för de kostnader, som datorutrustningen och användningen av denna orsakar. Härigenom har ärendet redan kommit upp för riksdagsbehandling. I diskussioner i frågan har bankfullmäktige meddelat, att de i princip inte har något emot, att datorn jämte tilläggsutrustning övergår i statens ägo.”

Den 17 december föredrogs för bankfullmäktige en promemoria om efterfrågan på och behovet av finansieringsstöd från Sitra. Av promemorian framgick, att Sitra under sina fyra verksamhetsår finansierat omkring 300 forskningsprojekt. Av medlen har c. $\frac{2}{3}$ använts för tekniska projekt, ett område där det genomsnittliga penningbehovet på senaste tiden klart stigit. För att man tillräckligt snabbt skall få ut nya produkter på marknaden krävs en allt större insats av forsknings- och utvecklingsarbete och av förberedande marknadsföring och produktion. Trots att de medel som handels- och industriministeriet kunnat anslå för produktutveckling betydligt stigit under de senaste åren, förslår de inte för finansieringen av alla de utgiftsposter som ansluter sig till produktutvecklingen. De kan inte heller täcka mera än 50 % av kostnaderna ens i sådana fall, då det vore mycket motiverat. Även för allmännyttiga projekt, för vilka $\frac{1}{3}$ av Sitras medel hittills använts, har det visat sig svårt att uppbringa finansieringskapital ur andra källor, isynnerhet då det gällt stora undersökningar, som tjänar praktiska behov.

Sitra finansierar alltså inte endast som staten det tillämpade forsknings- och utvecklings-